

تبیین رفتار سالم جنسی در بستر فرهنگی اجتماعی جامعه ایران

مجری: دکتر راضیه معصومی

گروه: سلامت اجتماعی

سال شروع: ۱۳۹۴

سال پایان: ۱۳۹۴

چکیده

مقدمه

اهمیت رفتار جنسی به عنوان جزئی بنیادین از وجود انسان بر کسی پوشیده نیست. این رفتار در طیفی سالم ناسالم قابل بروز است. رفتار سالم جنسی علاوه بر تأمین و ارتقای سلامت فردی، منجر به حفظ، استحکام و تقویت بنیان خانواده شده و در مقیاس وسیع تر، سلامت جامعه را تضمین می نماید. تظاهرات این رفتار علاوه بر تأثیرپذیری از عوامل زیستی و روانی، از ساختار فرهنگی اجتماعی و بستر تربیتی فرد نیز متأثر می گردد. این پژوهش با هدف تبیین رفتار سالم جنسی در بستر فرهنگی اجتماعی جامعه ایران انجام شد.

روش شناسی

این پژوهش در دو فاز (۱) کتابخانه‌ای با مروری بر متون موجود و (۲) کیفی جهت استحصال نظرات متخصصین و خبرگان انجام شد. با توجه به اینکه فاز دوم این پژوهش با استفاده از روش تحقیق کیفی صورت گرفت، لذا روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف و بر اساس رویکرد قضاوتی و تا سطح اشباع داده‌ها انجام شد. داده‌های حاصل با استفاده از روش تحلیل درون‌مایه‌ای منسوب به کلارک و برون آنالیز با استفاده از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی Nvivo خواهد شد.

یافته‌ها

پایگاه اطلاعاتی SID، Magiran و IranMedex جستجو شد و به ترتیب ۲۲۴، ۱۹۰ و ۴۰۰ مقاله در حوزه‌های زیستی یا پزشکی، روان‌شناختی و جامعه‌شناختی به دست آمد.

از آنجایی که هدف اصلی این پژوهش تبیین رفتار جنسی در بستر فرهنگی اجتماعی جامعه ایران بود، تمرکز اصلی در مرور کتاب‌های یافت شده بر رکوردهای مرتبط با حوزه جامعه‌شناختی بود.

نتایج نشان می‌دهد علی‌رغم تصور عمومی، میزان پژوهش‌ها و مقالات به چاپ رسیده در حوزه مسائل جنسی در کشور قابل توجه است و این نشان‌دهنده درک ضرورت پرداختن به این حوزه از سوی محققین و پژوهشگران کشور است. با این حال چند نقد عمده به پژوهش‌های انجام گرفته وارد است از جمله:

- به کاربردن جابه‌جای واژگان تخصصی سکسولوژی در مقالات که نشأت گرفته از عدم یا کمبود اشراف محققین به علم آکادمیک سکسولوژی است.
- علی‌رغم اینکه هدف از انجام این طرح تبیین رفتار سالم جنسی در بستر فرهنگی اجتماعی ایران بود اما به علت فقدان پژوهش‌های انجام شده با مفهوم و حوزه تخصصی رفتارشناسی جنسی، مبنای تقسیم‌بندی مقالات اجزای رفتار به مفهوم عام در نظر گرفته شد.
- فوکوس عمده مقالات بر زندگی جنسی زوجی بود و مقالات محدودی بر رفتار جنسی در سایر مقاطع زندگی انسان (رویکرد اتخاذ شده در این پژوهش Life course approach است) پرداخته بودند.

- پارادایم تعداد قابل توجهی از مقالات زیستی پزشکی بود این در حالی است که رفتار جنسی را بنا بر ماهیت و ریشه اصلی اش یعنی سکچوالیتی که مفهومی همه جانبه و کلی و جامع (Holistic) است باید چندبعدی و به صورت زیستی روانی اجتماعی (Bio-psycho-social) در نظر گرفت.
- تعداد مقالات با نگاه جامعه‌شناختی در اقلیت بوده و پرداختن به این موضوع سکچوالیتی در مفهوم عام و رفتار جنسی در مفهوم خاص این پژوهش از منظر جامعه‌شناختی و تأثیرپذیری این مفاهیم از سازه‌های فرهنگی و اجتماعی ضروری به نظر می‌رسد.

بحث و نتیجه‌گیری

مروری بر متون موجود در زمینه سکچوالیتی و رفتار جنسی از کشورمان و نیز شواهد تطبیقی از سایر کشورها نشان می‌دهد که صرف نظر از نقش عوامل زیستی و روان‌شناختی، آنچه بر چگونگی و حدود و ظهور رفتار جنسی افراد در هر جامعه‌ای نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای دارند، ساختار و بستر فرهنگی و عوامل و هنجارهای اجتماعی آن جامعه هستند.

کلیدواژه: رفتار جنسی، سلامت جنسی، ساختار فرهنگی، ساختار اجتماعی، ایران.